

การให้คำแนะนำก่อน-หลัง การฉีดยาเข้าโพรงมดลูก (IUI)

พว.กรรณิกา ชิชูโต

พยาบาลประจำศูนย์รักษาผู้มีบุตรยาก

โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนเรศวร

การทำ IUI (Intra uterine insemination) หรือ การฉีดน้ำเชื้อเข้าโพรงมดลูก

การทำ IUI หรือ การฉีดน้ำเชื้อเข้าโพรงมดลูกโดยตรง จะช่วยย่นระยะทางที่อสุจิต้องเดินทางเข้าไปผสมกับไข่ เพราะโดยธรรมชาติเวลามีเพศสัมพันธ์ อสุจิจะต้องเคลื่อนตัวจากช่องคลอดไปยังปากมดลูก เข้าไปในมดลูก และเคลื่อนต่อไปจนถึงท่อนำไข่

การทำ IUI จึงเป็นเหมือนทางลัดในการเคลื่อนตัวไปสู่ท่อนำรังไข่ นอกจากนี้ กระบวนการในการเตรียมเชื้ออสุจิจะคัดอสุจิที่ว่ายได้ดี และทำให้เชื้อที่ฉีดเข้าไปมีความเข้มข้นสูง จึงช่วยให้อสุจิมีโอกาสผสมกับไข่ได้มากขึ้น

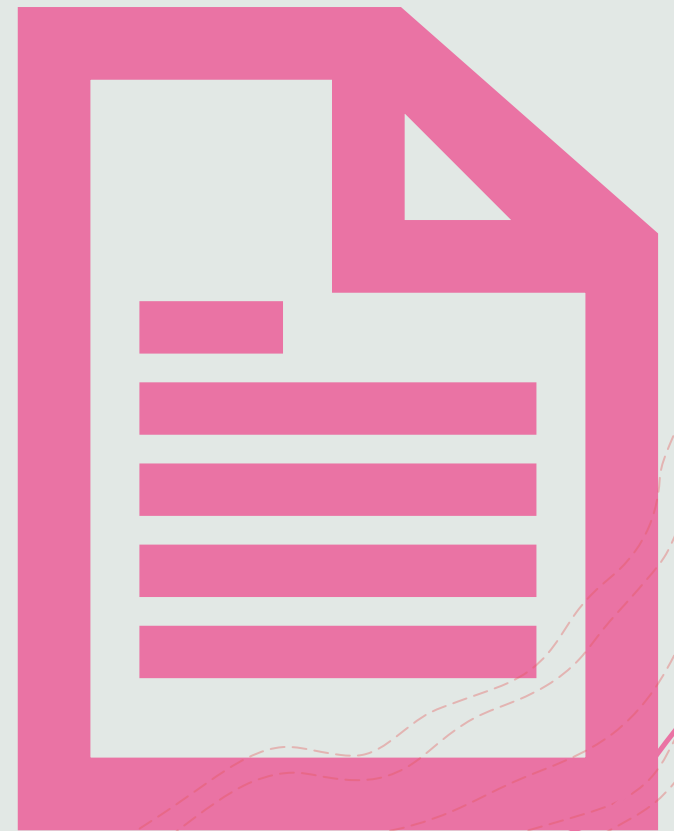
ขั้นตอนและระยะเวลาในการ IUI

- 1. แพทย์ให้ยากระตุ้นรังไข่โดยการรับประทานหรือการฉีด บางกรณีอาจใช้สองวิธีร่วมกัน โดยเริ่มยาในช่วงวันที่ 3-5 ของรอบประจำเดือน ใช้ยาติดต่อกันไป 5 วัน เพื่อให้ฟองไข่เจริญเติบโต และจำนวนพอเหมาะ ประมาณ 1-3 ฟอง/รอบ
- 2. ในระหว่างกระตุ้นไข่ จะมีการตรวจคลื่นเสียงความถี่สูงทางช่องคลอดเพื่อประเมินการเจริญเติบโต และการตอบสนองของฟองไข่
- 3. เมื่อมีฟองไข่โตขนาด 18-20 มิลลิเมตร จะมีการฉีดยากระตุ้นให้ไข่ตก หลังฉีดยาไข่จะตก 35-40 ชั่วโมง
- 4. ทำการฉีดน้ำเชื้ออสุจิที่ผ่านการเตรียมด้วยวิธีมาตรฐานในห้องปฏิบัติการเข้าสู่โพรงมดลูกในวันที่ไข่ตก
- 5. หลังจากฉีดอสุจิเข้าโพรงมดลูกแล้ว อาจจะมีการให้ยาเสริมการทำงานของเยื่อบุโพรงมดลูก หลังจากนั้น ประมาณ 2 สัปดาห์จะนัดมาทดสอบการตั้งครรภ์

เอกสารที่ต้องเตรียมก่อนการทำ IUI

1. สำเนาบัตรประชาชนของทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย คนละ 1 ฉบับ
2. สำเนาทะเบียนบ้านของทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย คนละ 1 ฉบับ
3. สำเนาทะเบียนสมรส 1 ฉบับ

****พร้อมเซ็นรับรองสำเนาทุกฉบับ****

การเตรียมตัวก่อนทำ IUI

ฝ่ายหญิง

- รับประทานยาหรือฉีดยาตามแพทย์สั่งอย่างเคร่งครัด
- รับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ และเป็นอาหารที่มีผลดีต่อไข่และผนังมดลูก
- งดการมีเพศสัมพันธ์อย่างน้อย 3-5 วันก่อนทำ IUI
- ออกกำลังกายอยู่เสมอ แต่ไม่หักโหมหรือรุนแรง
- พักผ่อนให้เพียงพอ อย่างน้อย 8 ชั่วโมง/วัน
- งดสูบบุหรี่ และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ชา กาแฟ

การเตรียมตัวก่อนทำ IUI

ฝ่ายชาย

- รับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ และเป็นอาหารที่มีผลดีต่ออสุจิ
- งดการมีเพศสัมพันธ์อย่างน้อย 3-5 วันก่อนทำ IUI
- ออกกำลังกายอยู่เสมอ แต่ไม่หักโหมหรือรุนแรง
- พักผ่อนให้เพียงพอ อย่างน้อย 8 ชั่วโมง/วัน
- งดสูบบุหรี่ และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ชา กาแฟ

อาหารที่ควรรับประทาน

- อาหารบำรุงไข่ ได้แก่ ไข่ น้ำเต้าหู้ งาดำ น้ำมะกรูด ผักใบเขียว ถั่ว ข้าวกล้อง และขนมปังไม่ขัดสี กล้วยหอม วิตามินบีและกรดโฟลิก มะเขือเทศ ปลาทะเล ผลไม้ตระกูลเบอร์รี่ หอยนางรม เป็นต้น
- อาหารบำรุงอสุจิ ได้แก่ ไข่ ถั่ว กระเทียม หอยนางรม เนื้อสัตว์ กล้วยหอม ผลไม้ตระกูลเบอร์รี่ ช็อกโกแลต มะเขือเทศ เป็นต้น

การปฏิบัติตัวหลังการฉีด IUI

- 1. นอนพักหลังทำ IUI ประมาณ 15-30 นาที
- 2. สามารถมีเพศสัมพันธ์ได้ตามปกติ โดยให้มีเพศสัมพันธ์ซ้ำ 1-2 วัน เพื่อเพิ่มอัตราการตั้งครรภ์
- 3. งดกิจกรรมที่ต้องออกแรง 2-3 วันหลังทำ IUI
- 4. สามารถรับประทานอาหารได้ตามปกติ ควรรับประทานอาหารที่ปรุงสุก สะอาด ไม่จำเป็นต้องทานอาหารชนิดไหนเป็นพิเศษ

การปฏิบัติตัวหลังการฉีด IUI

- 5. หลีกเลี่ยงการใช้ยาที่มีผลต่อการตั้งครรภ์ ได้แก่ ยาคุมกำเนิด
- 6. แนะนำให้รับประทานยาบำรุง หรือยาฮอร์โมน ตามคำสั่งแพทย์อย่างเคร่งครัด
- 7. หลังจาก IUI ประมาณ 2 สัปดาห์ นัดมาตรวจการตั้งครรภ์

ภาวะแทรกซ้อนจากการทำ IUI

1. ภาวะแทรกซ้อนจากการกระตุ้นไข่

- อาจเกิดภาวะรังไข่ถูกกระตุ้นมากเกินไป (OHSS) มักพบในผู้ป่วยที่เป็น PCOS ที่กระตุ้นไข่โดยใช้ยาฉีด
- การตั้งครรภ์แฝด อาจพบได้ประมาณ 10% โดย 8% เป็นครรภ์แฝดสอง และราว 2% เป็นแฝดสาม หรือมากกว่า
- การบิดตัวของรังไข่ พบได้น้อยมาก

2. ภาวะแทรกซ้อนจากการฉีดน้ำเชื้ออสุจิเข้าโพรงมดลูก

- การหดตัวของมดลูก และอาการปวดที่คล้ายกับปวดประจำเดือนแต่รุนแรง โดยอาจปวดติดต่อกันหลายวัน แต่ไม่มีผลต่อการตั้งครรภ์ แนะนำให้รับประทานยาแก้ปวดและนอนพัก
- การติดเชื้ออักเสบจากเชื้อที่ติดมากับน้ำอสุจิ หรือเชื้อที่อยู่ในช่องคลอด หรือบริเวณปากมดลูก
- การมีเลือดออกเล็กน้อย (spotting) จากการที่มี Trauma ต่อปากมดลูกในขณะที่ใส่ IUI catheter

ภาวะแทรกซ้อนจากการทำ IUI

3. ภาวะแทรกซ้อนอื่นๆ

- การแพ้ยาที่ใช้ในการกระตุ้นไข่ หรือการใช้ยาในการพยุงการตั้งครรภ์
- การตั้งครรภ์นอกมดลูก
- การตั้งครรภ์ และการแท้งบุตร
- ความผิดปกติหรือความพิการแต่กำเนิด โดยอุบัติการณ์ไม่แตกต่างจากการตั้งครรภ์เองตามธรรมชาติ
- การยกเลิกการทำ IUI เพราะไม่มีการเจริญของไข่ หรือในบางรายที่มีไข่สุกจำนวนมากกว่า 3 ใบ ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์แฝดที่มีจำนวนทารกมากกว่าสองคน

!!! Thank you !!!